

JONES

DANELL

çeviri: ebru a. kesen & merve ün

VIRGINIA WOOLF'TAN
YAZARLIK
DERSLERİ

**VIRGINIA WOOLF'TAN
YAZARLIK DERSLERİ**
Danell Jones

TİMAŞ YAYINLARI | 3375
Dünya Edebiyatı Dizisi | 17

EDİTÖR
Ayşe Tuba Ayman

ÇEVİRİ KONTROLÜ
Ayşe Tuba Ayman
Zeynep Yılmaz

KAPAK TASARIMI
Barış Şehri

1. BASKI
Mayıs 2008, İstanbul

4. BASKI
Ekim 2017, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-1426-2
9 786050 814262

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24
P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

timas.com.tr
timas@timas.com.tr

   timasyayinrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 16086

YAYIN HAKLARI

© *The Virginia Woolf Writers' Workshop* orijinal adıyla Sterling Lord Literistic tarafından yayınlanan bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları AnatoliaLit Ajans ile anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayınlanamaz.

VIRGINIA WOOLF'TAN
YAZARLIK
DERSLERİ

DANELL JONES

ceviri: ebru a. kesen & merve ön

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 7

YAZMA ALIŞKANLIĞI KAZANMAK / 14

ÇALIŞMAK / 26

ÜRETMEK / 37

YÜRÜMEK / 47

OKUMAK / 53

YAYIMLATMAK / 65

ŞÜPHE DUymAK / 78

ÖNERİLEN OKUMALAR / 89

NOTLAR / 92

KURMACA NOTLARI / 95

HATIRAT NOTLARI / 116

ŞİİR NOTLARI / 130

KAYNAKÇA / 139

ÇALIŞMAK

Sonraki ders, arka sıradan bir kadının şu sorusu ile başladı:

“Peki, şu kendine ait bir oda ve yılda beş yüz sterlinlik gelir¹⁹ meselesi ne olacak?”

“Evet, hem günümüzde bu paranın değeri nedir ki? Kaç dolar demek istiyorsunuz?” diye onu destekledi bir diğeri.

Woolf tam izah etmeye başlamıştı ki saçları epeyce dökmüş bir adam, gözlerini elinde tuttuğu ufak kâğıt parçasına yazdıklarından ayırmadan onun sözünü kesti:

“1929 yılında Birleşik Devletler’de ve Britanya’daki ortalama yıllık gelir, beş yüz sterlin civarındaydı. Enflasyon artışı, yaşam standartlarındaki değişim, gelir vergisi, döviz kurundaki dalgalanma ve daha pek çok şey dikkate alınarak hesaplandığında, bu miktar günümüzde yaklaşık otuz altı bin dolara tekabül eder.”

Söylediklerine böylesi düz bir mantıkla yaklaşıp, bu şekilde ince hesaplar yapmaları Woolf’u şaşırtmıştı. O, çalışacak sessiz bir odaya, düşünecek zamana, arada sı-

19 Günümüzde beş yüz sterlinin değerinin ne olduğu hakkında bilgi sahibi olmak isterseniz bkz. Hermonie Lee, *Virginia Woolf*, s. 557.

rada çıkılacak seyahatlere yetecek bir miktarda paradan bahsediyordu aslında.

Rasta saçlı genç bir kadın, “Ama siz şanslıydınız...” diye çıkıştı; “Bombay’de attan düşerek ölen ve size yılda beş yüz sterlin kazandıracak bir miras bırakan teyzeniz vardı. Ya bize miras bırakacak böyle bir teyzemiz yoksa?”

Pek tabii ona bu parayı bırakan bir teyzesi vardı; ama ne adı, *Kendine Ait Bir Oda* adlı eserinde şaka yollu dile getirdiği gibi Mary Beton’dı, ne Bombay’de yaşıyordu, ne de attan düşmüştü; aksine Cambridge’de rahibelere özgü bir inziva hayatı yaşamayı tercih etmişti. Woolf’a beş yüz sterlinlik bir miras bırakmış falan da değildi. Bunlar sadece belli bir izlenim, bir etki uyandırmak için zihninde canlandığı ve bu oyunlu denemesinde kullandığı malzemelerdi. “Yaşanmış olanın önemli olduğu yerde hayali olanı yazmayı tercih ederim.”²⁰ diye alaycı bir ifadeyle açıklama getirdi.

Ama şu konuda haklıydılar, kendisine bırakılan bir miras vardı. Bu miras ona lüks bir hayat sağlamıyordu belki, ama bu şekilde eline düzenli olarak para geçiyordu. Varlıklı bir ailede doğduğu için şanslı olduğunu kabul ediyordu. Ancak kendisine para bırakmış olsalar da, erkek kardeşlerine sağladıkları üniversite eğitimini ondan esirgemişlerdi. Erkek kardeşleri gibi meslek edinmek için Cambridge’e gitmesine izin verilmemişti ama o, Aphra Behn’in 17. yüzyılda kaleme aldığı eserler sayesinde zekâsını kullanarak para kazanabileceğini öğrenmişti.

20 *The Partigers*, s. 9.

“Aphra Behn’i düşünün!” dedi heyecanla.

“Aphra Behn de kim?” diye sordu biri.

“Aphra Behn, İngiltere’nin ilk kadın roman yazarıdır.”²¹ dedi ve gülümseyerek ekledi, “Mrs. Behn orta sınıfa mensup bir kadındı ve kocasının ölümünden sonra yaşadığı bazı talihsizlikler nedeniyle geçimini zekasını kullanarak sağlamak zorunda kaldı. Zekâsını yazdıklarına aktararak hayatını kazanmıştır.”

“Peki 17. yüzyılda yaşamış bir kadın bizim için neden bu kadar önemli?” sorusu duyuldu.

“Çünkü onun sayesinde tarihte ilk defa kadınlar yazarlığı bir meslek olarak kabul ettiler. Yazarlık onlar için de bir para kazanma aracıydı artık. Pek tabii o günlerde (ve sonrasında gelen uzun dönem boyunca) aileler, kızlarının oyun veya roman yazarı olmalarındansa ölmelerini tercih ederlerdi. Elbette bu uzun zaman önceydi. Aphra Behn çok çalışarak kalemimizle yılda beş yüz sterlin kazanabileceğimizi hepimize gösterdi.”

“Ama siz ünlü bir yazardınız. Elbette kaleminizle para kazanacaktınız...” Arka sıradaki genç adamın görüşü bu yöndeydi.

Ama onlar Woolf’un ancak beş roman yazdıktan ve gençliğini yitirdikten sonra (tam olarak kırklı yaşlarında) para kazanmaya başladığını gözden geçiriyorlardı. Öncesinde masraflarını ucu ucuna karşılayan makale ve eleştiriler kaleme alıyordu.

21 *A Room of One’s Own*, s. 63.

Woolf'un sağı yanındaki adam, "Pekâlâ o halde, bu işe nasıl başladınız?"

Onlara, genç bir kadinken sabah ondan öğlen bire kadar yazdığını söyledi. Bir makale yazmış ve bir dergiye yollamıştı. Bir ay sonraysa derginin editörü kendisine bir çek göndermişti.

"Benim için unutulmaz bir gündü."²² –Şimdi ünlü olmasına rağmen– onlara kelimeleri paraya dönüştürmenin heyecanını hâlâ hissettiğini ve öğrencilerinin şu anda nasıl bir süreçten geçtiklerini çok iyi anladığını söyledi. O da bir zamanlar acemi idi. O da bir zamanlar kendinden emin değildi. Yine de çok çalışmış ve sonunda zafere ulaşmıştı. Onlar da çalışırlarsa başarabilirlerdi.

İngilizlere özgü bir nezaket ve espri anlayışıyla şöyle dedi:

"İtiraf etmeliyim ki bu parayı ekmek, yağ, kira, ayakkabı, çorap ya da et için harcamayıp kendime bir kedi aldım –çok güzel bir İran kedisi."²³ Duraksadı ve gülümseyerek devam etti, "Bu kedi de bir süre sonra komşularımla aramın bozulmasına sebep oldu."

Oturduğu yerde arkasına yaslanırken kafasını eğip umursamaz bir tavırla güldü. Alaycı bir şekilde, "Makale yazmaktan ve kazandığın para ile bir İran kedisi almaktan daha kolay ne olabilir..."²⁴ dedi.

"Size para kazanmak için yazdığım ilk eleştirimin din-dar bir gazetenin kadın eki için olduğunu söylesem ne

22 *The Death of the Moth and Other Essays*, s. 236.

23 Age.

24 Age.

derdiniz?” diye sordu. Kendisinin de tercih ettiği bir şey değildi, ama onun için başlangıç noktası olmuştu.

“Peki bu işi size kim verdi?” diye sordu genç kadını.

“Günümüzde pek çok insan nasıl iç buluyorsa ben de öyle buldum: Bir arkadaşımın arkadaşı kilise gazetesinin kadınlar ekinde yer alacak bir kitap eleştirisine ihtiyaç duyuyordu. Yani, diyorum ki, edebiyatla haşır neşir olmasalar da arkadaşlarınızdan yardım istemekten korkmayın. Elde edecekleriniz sizi şaşırtabilir. Yakaladığınız ilk fırsat beklentinizi karşılamıyorsa üzülmeyin, başlayabildiğiniz yerden başlayın ve sizi götürdüğü yerleri keşfedin.”

Çok saygılı, yaşlıca bir beyefendi, “Geiminizi sağlamak için mecburen gazetecilik yapmak karşısında tavrınız neydi? Bu için sizin seviyenizin altında olduğunu düşünmemiş miydiniz?” diye sordu.

“Hayır, bir arkadaşım beni *Vogue* gibi dergilerde yazmamın, saygınlığıma zarar vereceğı ve sanatımın değerini düşüreceğı konusunda ikna etmeye çalışmıştı. Tabii ki ona bunun çok gülünç olduğunu, yazılarımın popöler kadın dergilerinde yer aldıkları için değerlerinden hiçbir şey kaybetmeyeceklerini anlattım. Ayrıca parası iyiydi!..” dedi gülererek. “Evet, teslim tarihleri, sıkıcı konular ve dar görüşlü editörler canını sıkıyordu.” Fakat gazeteciliğin yazma becerisini perinlediğini şimdi anlıyordu. Dergi ve gazeteler için yazdığı eleştiri yazıları, az kelimeyle çok şey ifade edebildiği, renkli bir yazım tekniğı kazandırmıştı ona. Anlayarak ve öğrenerek okumaya da o günlerde başlamıştı. Roman, şiir, tarih, anı gibi akla gelebilecek her türden kitabı nasıl eleştireceğinin de bir yolunu bulması

gerekiyordu. En yoğun olduğu zamanlarda bile yılda elliye yakın kitap eleştirisi yazıyordu. “Hayır,” dedi iç çekerek, “gazetecilik bir roman yazarı için iyi bir eğitim fırsatıdır.”

Anlaşıldığı üzere Woolf, kişinin yeteneğiyle, zekâsıyla ne kazanabileceğini biliyordu. Neticede hiç şüphesiz para kazanılır; ama en büyük ödöl, gücün, özgürlüğün hissedildiği zaman elde edilirdi. Yılda beş yüz sterlinle kastettiği şeyin de bu özgürlük olduğunu açıkladı.

“Yılda beş yüz sterlin ve kendine ait bir oda derken asıl söylemek istediğim, bir özgürlük alanına sahip olmak ve ne düşünüyorsak cesurca yazmayı alışkanlık haline getirmektir.”²⁵ Sembolizmin deyardımıyla söyleyebilirim ki yılda beş yüz sterlin sayesinde boş sayfalar üzerinde derinlemesine düşünebilirsiniz. Kapıya asacağınız bu kilit, kişinin kendini düşünebilme kudretine sahip olmasının garantisidir.²⁶ Ama tabii ki gerçek bir kilidin de bir zararı olmaz.” dedi gülerek. “Sembolik ifadeler bir yana, gerçek bir kapısı olan gerçek bir odaya sahip olmak önemlidir. Rahatsız edilmek, işinizi telafisi mümkün olmayan bir şekilde baltalar bazen.”

Bağımsızlığının ilk günlerinden itibaren kendine ait bir çalışma alanına sahip olmaya kesin karar vermişti. Bloomsbury'deki eski günlerini düşündü. Annesiyle babasının ölümünden sonra Gordon Square'deki evde kardeşleriyle birlikte yaşamıştı. Kardeşi Vanessa'yla birlikte atölye olarak kullandıkları odayı ve çalışma rutinlerine

25 *A Room of One's Own*, s. 113.

26 *Age*, s. 106.

olan bağılılıklarını anımsadı. Vanessa, ressam; Virginia, yazardı. Şövaesinin başında zarifçe duran Vanessa'ya nasıl da imrenirdi. Woolf, Vanessa'nın duruşundaki huzuru yakalayabilmek için kurduğu, kendisine ayakta yazabilme olanağı veren masası başında çalışırkenki halini hatırladı ve gülümsedi. İki üç saat boyunca, ara vermeden yazdığı o günlerdeki genç ve zinde hali gözünün önüne geliyordu. Çok yorucu, ama muhteşem zamanlardı.

Yazarken kullandığı en önemli atölyelerden biri aslında çok daha küçüktü. Londra'da, Tavistock Square'deki evinin bodrum katında, tıka basa eşya dolu bir kilerde yazıyordu eserlerini. Koridorun ilerisinde kocasıyla birlikte kurdukları yayınevi Hogart Press'in keşmekeşi ve telaşı devam ederdi. Geniş kilerlerin birindeki büyük çalışma masasında, kitap yığınları arasında kaybolmaktan inanılmaz keyif alırdı. Masasının her daim tamamlanmayı bekleyen hikâyeler, mektuplar, karmakarışık notlarla dolu olduğunu kabul ediyordu. Kocas, "Bu odaya çok büyük bir karmaşa hâkim." derdi. Ama düzenli olmak gibi bir gayreti de olmamıştı hiç. İşinize yaradığı müddetçe çalıştığınız yerin nasıl olduğu mühim değildir. Evinizi genişletmenize ya da çok para harcamanıza gerek yok. Tek ihtiyacınız yalnız kalmayı başarmak ve üretkenliğinizi pekiştirecek rahatlığı sağlamak."

Ellerindeki bu imkânlar hayatlarında birkaç değişikliğe sebep olmuştu elbette. Sussex'in güneyindeki *Monk's House* adlı kır evlerinde, bahçedeki eski kulübeyi kocası onun için bir çalışma odasına dönüştürmüştü. Fransız kapılı bu küçük odanın büyük pencerelerinden Sussex

üzerinde batan güneşi izleyerek yazmayı severdi. Kocasının bahçesinden toplanmış çiçeklerle dolu vazoları ve yazı masasını çok seviyordu. Aydınlık ve sıcak bir odaydı. Her gün ziyaret ettiği bir yazı mabediydi. En ideal şekliyle “kendine ait bir oda”ydı.

“*British National Trust* (Britanya Milli Vakfı) tarafından korunuyor.” diye belirtti yaşlıca kadınlardan biri, “Kocamla geçen sene tatildeyken ziyaret etmiştik.”

“Milli Vakıf mı? Benim evim turistik bir mekân mı olmuş?” diye sordu.

Öğrenciler başlarını sallayarak doğruladılar.

Yani artık başkaları da onun evini gezip biraz kinayeye biraz takdir ederek onun hakkında yazılar mı yazacaktı; tıpkı onun daha önce diğer yazarların evlerini ziyaret ettikten sonra yaptığı gibi?.. Yayınlanan ilk yazılarından birinin Brontë Malikânesi’ne yaptığı gezi hakkında olması ne kadar da ironik bir durumdu. Charlotte’un elbisesini küstahça eleştirdiğini hatırlar gibiydi. Yoksa bu sözler Emily’nin köpeği hakkında mıydı?

Siyah kıyafetler içinde bir kadın, “Yazarların kendilerini bizim hayal ettiğimiz şekilde bir evde barındırabilmek noktasında garip bir yeteneklerinin olduğunu söylemiş miydiniz?”

Başını öne eğip hafifçe kızarak onayladı, “Barınabilecekleri; masa, sandalye, perde, halıdan müteşekkil bir evi, kendilerini yansıtan bir eğitim yuvasına dönüştüre-

cekleri bir yer arayışı içindelerdi²⁷ diyebilir miyiz?.. Evet, sanırım bunu yaptım.” Belki de Dickens’a, Keats’e ve Carlyl’a ait müzeye çevrilmiş evlere gittiği ve bu geziler hakkında yazdıkları için bu yazarlara bir özür borçluydu, diye düşündü kendi kendine.

Öyle sanıyordu ki insanların onu ilahlaştırmadıkları müddetçe evini gezmelerine ve incelemelerine katlanabilirdi. Zavallı yaşlı Rupert Brooke’a yapılanlar kendisine yapılsa dayanamazdı. Brooke, I. Dünya Savaşı’nda hayatını kaybettikten sonra onu ihtişamlı, kusursuz ve duygusal bir kahramana çevirmişlerdi ki bu, hiç kimse için iyi olmamıştı. “Evimi gezin, bahçemde dolaşın, kitaplara bakın, onları elinize alıp inceleyebilirsiniz bile; fakat yaşadığım yeri bir türbeye çevirmeyin.” dediğ öğrencilerine dönüp.

Yazarlık Yolunda

1. Evinizde bir köşeyi kendinize çalışma alanı olarak ayarın. Bir odanın tamamı olması gerekmiyor, kendinizi rahat hissettiğiniz ve yalnız kalabildiğiniz bir köşe olması işinizi görür. Hatta yatak odanızdaki rahat bir koltuk ya da arka bahçenizdeki bir bank bile olabilir. Çok gösterişli bir şeye ihtiyacınız yok: Unutmayın ki, Woolf mürekkep şişesini yazı tahtasına yapıştırır ve darmadağın eşyalarla çevrili bir kiler odasında yazardı. Çalışma alanınızın yalnızca size ait olduğunu hissetmeniz için ilham verecek resimler veya alıntılar kullanabilirsiniz. Dilerseniz bir perde ile masanızın

27 *The London Scene*, s. 23.

olduğu bölümü ayırın. Japon tarzı bir paravanı odayı ikiye bölmek için kullanabilirsiniz. Çok farklı tarz ve ebatta paravanlar mevcut. Hazırlıklarınızı tamamladıktan sonra bu alanın size ait olduğunu belirten sert ve kararlı bir not yazıp masanıza yapıştırın. Notunuz yeterince gerçek ve açık olmalı; okuyana buranın size ait bir alan olduğunu ve buradan uzak durmazlarsa başlarına ne kadar korkunç şeyler gelebileceğini anlatmalı.

2. “*Street Haunting*” (Akıldan Çıkmayan Yol) başlıklı denemesinde odalarımızın, kim olduğumuzu, karakterimizi nasıl da ortaya çıkardığını ince ince anlatır Woolf. Biriktirdiğimiz bütün objeler kişiliğimizi ifade eden araçlardır ve birçok anıyı taze tutar. Biriktirdiğiniz çeşitli nesneleri tanımlayarak duyguları ön plana çıkaran ve karakterinizi tanımlayan bir metin kaleme alın. Eşyalarınızın, farklılıklarınızı, hayata bakışınızı ve temel ilkelerinizi nasıl yansıttığını özellikle belirtin.
3. Woolf, “*The London Scene*” (Londra Manzaraları) başlıklı denemesinde büyük yazarların evlerini ziyaret edip nasıl yaşadıklarını görerek onlar hakkında çok şey öğrenebileceğimizden bahseder. Yakınlarınızda ünlü bir yazarın evi olup olmadığını araştırın. Eğer ünlü bir yazarın evini hâlihazırda ziyaret ettiyseniz gerçekten çok şanslısınız. Ziyaretinizde elinizden geldiğince derinlikli gözlemler yapın. Eşyaların düzeni, evin büyüklüğü, mobilyalar, aksesuarlar, kütüphane, duvardaki tablolar ve dikkatinizi çeken her şeyi dikkatle inceleyin. Yazarla bir yakınlık kurmanızı

sağlayan şeyin ne olduğunu kendinize sorun. Sonra da bu ev ziyareti hakkında bir yazı yazın. En az bir bölümünde bu ünlü kişinin ziyaret ettiğiniz odalardan birinde yaptıklarını zihninizde canlandırarak anlatın. Betimlediğiniz hareketlere mutlaka gördüğünüz eşyaların da dâhil olmasına özen gösterin ki yazdıklarınız ünlü insanın karakterini de ortaya çıkarmış olsun. Woolf’un “Haworth, Kasım 1904” ve “Büyük Adamların Evleri” başlıklı denemelerini mutlaka okuyun.

4. Woolf çok satan bir yazar olmadan uzun zaman önce para kazanmak için eleştiri ve makaleler yazardı. Belirli bir okura hitap etmenin ve yazıları teslim tarihine yetiştirmenin zorluklarını iyi biliyordu. Günümüzde hayatlarımız, bültenler, almanaklar, ücretsiz gazeteler ve milyonlarca web sayfası tarafından çevrilmiş durumda. İlginizi çeken birini seçin ve bu mecrada yayımlanmak üzere bir makale yazın. Tarz ve uzunluk açısından doğru kitleye hitap ettiğinizden emin olun. Bir gün böyle bir fırsatla karşılaşsanız, elinizin altında örnek yazılarınızın olması iyi olur.

ÜRETMEK

“Bir dahaki sefere, sınıfla paylaşacağınız ufak bir şey hazırlayın lütfen.” dedi dersin sonunda.

Tedirgin edici bir sessizlik odayı sarmıştı ki önde oturan, zengin, genç adam ağzından bir soru kaçırıldı:

“Ne yazmamızı istiyorsunuz?”

Woolf, sorudan irkilmişe benziyordu.

“Yazmak istediğinizi yazdığınız sürece sorun yok; bütün mesele bu.”²⁸

“Ama ne istiyorsunuz?” diye yineledi, adamın yanında, gergin gergin işaret parmağını saçına dolayan kadın.

Woolf sandalyesine oturdu. “Tam olarak ne düşünüyorsanız onu yazın, tek yol bu.”²⁹ demek istedi. Ama belki de, bir tecrübesini, bir hissini anlatırsa daha iyi anlayabilirlerdi.

“Sıradan bir zihnin, sıradan bir gününden bir anı inceleyin.”³⁰ dedi. “Zihin, sayısız izlenimin; önemsiz, sıra dışı, çabucak unutulan ya da asla akıldan çıkma-

28 *A Room of One's Own*, s. 106.

29 Nigel Nicolson & Joanne Trautmann (ed.), *The Letters of Virginia Woolf*, Cilt VI, s. 259.

30 *The Common Reader: First Series*, s. 154.

yan izlenimlerin akınına uğrar. Akla düşen her zerreyi sırasıyla kaydedin, arkalarında bırakacakları izin takip edilmesini sağlayın.”³¹

“Bilinç akışıyla yazmamız gerektiğini mi söylüyorsunuz?” diye sordu genç adam.

Onun gibi akli başında bir genç adama ne yazacağını nasıl söyleyebileceğini düşündü.

“Söylemeye çalıştığım şey şu: Yazarlar son derece hassastır, her birinin farklı hassasiyetleri vardır.”³² Tıpkı her birimizin dünyayı kendi kapasitesine göre algılamamız gibi, demek istedi, “Bu nedenle kendi görüşümüzü yazmalıyız ve bunu, kendimize karşı dürüst olup başkalarının kopyası olmaktan uzak durmaya çalışarak yapmalıyız.”

“Ama hangi yolu kullanmamızı istiyorsunuz? Betimleme, yükselen heyecan ve aksiyon, karmaşa, düğüm noktası, çözümleme?... Ya da ne?” diye atıldı parmağını saçına dolayan kadın.

Woolf, öğrencilerin gözünün bu kadar korktuğunu tahmin etmemişti.

“İzninizle size bir soru sorayım...” diye zarif, uzun elini havaya kaldırdı, “Bazen panayırlardaki bir platforma çıkıp köylüleri kendi ürettiği mucizevi ilaçtan satın almaları için ikna etmeye çalışan bir profesör görürsünüz.”³³ Yaşça daha büyük öğrenciler, onaylarca başlarını salladılar.

31 Age.

32 “The Leaning Tower”, *The Moment and Other Essays*, s. 130.

33 “The Anatomy of Fiction”, *Granite and Rainbow*, s. 53.